

## ПЪТЯТ НА ЕДНА МЕЧТА

**Люба Сергева**

*Професионална гимназия по икономика и туризъм „Алеко Константинов“ – Велинград*

**Резюме.** Разработката описва подробно работата по проект в професионалната гимназия и промяната, която се провокира у екипа от ученици и учители в резултат на овладените умения за публично изказване, презентиране, коментар, гражданско образование.

*Ключови думи:* приобщаване и солидарност; езиково многообразие; зачитане; толерантност; единна Европа; дебат

Живеем в динамично време и погълнати от чисто практически задачи, сякаш пренебрегваме духовната дълбочина на европейското обединение. Но това е нашето съзнание за необходимостта от единна Европа, от споделянето на европейската идея, от защитата на европейския проект за бъдещото събуждане на онова особено чувство на съпричастност и близост, което ни прави равни с останалите.

Демокрацията и свободата изискват съобразяване; зачитането на човешкото достойнство – воля и самодисциплина; спазване правата на човека – уважение и недискриминация; устойчивото развитие и икономическият растеж – балансираност и стабилност; опазването на околната среда – гражданска отговорност; установяването на паричен съюз – приобщаване и солидарност; културното и езиковото многообразие – зачитане и толерантност.

Днес е по-важно от всякога младите хора от европейските страни не само да познават, но и да са въввлечени в процеса на вземане на решения, в избора и отговорностите, което ги прави част от демократичния живот на Европа. Опитвайки се да вземат важни решения за своя собствен живот, в търсенето на личната си посока, те трябва да участват в европейския дебат и да изпитат „на живо“ уникалността и многообразието на това да си гражданин на ЕС.

Тази възможност получихме по образователна програма „Училища посланици на Европейския парламент“. ПГИТ „Алеко Константинов“ – Велинград, бе избрано в качеството си на училище посланик през 2018/2019 учебна година. 140 бяха кандидатствалите училища. 30 от бяха одобрени и нашата гимназия бе сред финалистите. Младши посланици са ученици от

X и XI клас, а г-жа Елена Гергова-Еличина и г-жа Люба Сергева са старши посланици. Училищата посланици на ЕП получават информация за правата и задълженията, произтичащи от европейското гражданство, и се запознават с ролята, която ЕП играе в европейския процес на вземане на решения.

В своята програма на училището младшите посланици заложиха една от стратегиите да бъде свързана с посещения на основни управляващи институции в страната и региона с важни и значими функции в държавата. Целта на тази стратегия е да подобри и обогати представата на младите хора за функциите и ролята на държавните институции в управлението на страната, както и отговорностите и последиците, които произтичат от това управление.

Първата работна среща се проведе заедно с директора на ПГИТ „Алеко Константинов“ – Велинград, Любка Байлова, която беше инициатор на идеята да се включим в Програмата. Екипът на младшите и старшите посланици изготви план за работа през кампанията. Във връзка с това на 12.09.2018 г. осъществихме първото по рода си посещение на местно ниво, а именно участие като гости в дискусия на тема „Равносметка на Председателството на България и как виждаме бъдещето на ЕС – ролята на младите хора“. Вицепремиерът по правосъдната реформа и министър на външните работи Екатерина Захариева и ръководителят на Представителството на Европейската комисия в България се срещнаха и разговаряха с млади хора от община Велинград. Това бяха ученици и техни учители от 6 училища – велинградските СУ „Васил Левски“, СУ „Св. св. Кирил и Методий“, ПГИТ „Алеко Константинов“, ПГД „Иван Вазов“, НППГС „Христо Ботев“ и СУ „Методий Драгинов“ от с. Драгиново.

За младите хора, родени през XXI век, е трудно да разберат как старата система е създавала пречки за различно мислещите хора и е нарушавала техни права, както и свободното изразяване на мнение или трудности за завършване на желано образование и специалност, ако не си от подходящо семейство, и др. Сега, като граждани на ЕС, имаме много повече възможности, като право на свободно придвижване, и само с показване на лична карта преминаваме бързо и лесно границите с други страни от Съюза – нещо, което беше немислимо преди. Министър Екатерина Захариева призна и за някои грешки и пропуски на сегашните политики. Те забравят да обясняват и да напомнят какво означава да бъдем член на ЕС. България е част от един голям съюз и ние всички заедно определяме какво ще се случва и как ще се развива ЕС. Г-жа Захариева се обърна към младите хора с искането да помислят върху два въпроса: 1. В какво виждат бъдещето – в един силен съюз или в това всяка страна да се справя сама? 2. Какво трябва да постигнат Брюксел и София като най-важни приоритети в различни области – работни места, образование, сигурност?

Учениците зададоха много конкретни и актуални въпроси, които бяха насочени главно към следните теми: за единението и съгласието в ЕС, но и за различията, за неравенството в страните от ЕС по отношение на стандарта на живот и заплащането, за подобряване качеството на образованието, за присъединяването към Евроразоната, за корупцията, за купуването на гласове и манипулации на изборите, дори и за бездомните кучета.

#### **Обособяване на кърт на Европейския съюз в ПГИТ „Алеко Константинов“ – Велинград**

Тази дейност на нашето училище бе реализирана по инициатива на младшите посланици във връзка с поетите от тях задължения и отговорности по Програмата – да актуализират периодично и своевременно информативния кърт с нови материали за Европейския съюз и Европейския парламент. Те бяха подкрепени и от други ученици и учители, които оформиха коридорите на гимназията тематично. Всички тези занимания по темата на проекта за Европейския съюз и Европейския парламент предизвикват голям интерес сред нашите ученици. Това ги прави по-значими, по-ангажирани и лично по-удовлетворени от стореното. Същевременно тези допълнителни занимания са много поучителни и с по-голям траен образователен резултат за самите тях.

#### **Декември е онова вълшебство, от което се нуждаем....**

Коледа е дългоочакван празник, отбелязван от милиарди хора по света. В нашето съзнание свързваме този свят ден с купища подаръци, отрупани маси с коледни специалитети, весели коледни песнички. Елхите са богато украсени, камбаните звънят, отбелязват Раждането на Христос. Макар основните образи и ритуали да са подобни навсякъде по света, всяка страна има своите характерни традиции и вярвания в отбелязването на един от най-светите християнски празници. Младшите посланици на Европейския парламент при ПГИТ „Алеко Константинов“ – Велинград, на ден Полазник посрещнаха скърпи гости – ученици от Основно училище „Христо Ботев“ в града. Пред тях те разказаха за своята програма, желанието да разпространяват идеите на Европа, и възможността да участват във вземането на важни решения. От своя страна, седмокласниците приеха с готовност да участват в дебат с младшите посланици по темата от приоритетите на Европа днес. В духа на Коледа домакините се бяха подготвили и споделиха как празнува Европа. Закачливо те разказаха, че в Естония цялото семейство отива на сауна, в Чехия пристигат тримата крале, в Гърция украсяват къщите с хартиен или дървен кораб, чийто нос трябва да е обърнат към центъра на къщата, как в Италия се приготвя най-вкусният сладкиш – панетоне. В Ирландия свещта, поставена на прозореца, осветява пътя на Мария и Йосиф, как децата във Франция чакат Пиер Ноел, как в Дания хрупкат препечена гърса, а в Холандия Синтер Клаас е посрещан на пристанището лично от кралицата...

### **Европеецът у мен!**

През февруари и март целият екип, работещ по програмата „Училища посланици на Европейския парламент“, в лицето на старшите и младшите посланици, наблегнахме основно върху друга наша стратегия, свързана с обучението и представянето на подготвените презентации и дейности за цялостното представяне на Европейския съюз. Основен акцент в тях бе отреден на дейността и ролята на една от основните институции на ЕС – Европейския парламент. Презентациите бяха представени от младшите посланици на всички ученици по класове.

### **Среща разговор с представители на Европа**

Срещата се състоя в Малкия парламент на гимназията и бе на тема „Този път ще гласувам – възможности за информиране и участие“. Вървейки по пътя на Европа, младите алековци с интерес слушаха за политиката на ЕС, състояние и бъдеще на Великобритания след Брекзит, сътрудничество между държавите. Научиха, че ЕС води политики на солидарност и иновации.

### **На гости в Дома на Европа**

Младшите посланици на ЕП при ПГИТ „Алеко Константинов“ ще запомнят посещението си в Дома на Европа и участието си в ролевата игра „Законодателен процес в ЕС“. Симулацията имаше за задача да покаже на младите хора как протича един изпълнен със законотворчество ден в ЕП. Пред тях се поставиха няколко казуса, които трябваше да бъдат разрешени в полза на доброто: защо водите трябва да са чисти, възможно ли е да се имплантира чип в човешкото тяло и за какво ще ни помогне той? Разбира се, учениците представиха своите „За“ и „Против“, като търсеха задълбочени аргументи. На първо четене не се постигна консенсус и бяха върнати в пленарна зала за дебати. Така, докоснали се до ЕП – неговата същност, функции и задачи, младшите посланици си тръгнаха удовлетворени, че и те са допринесли за доброто бъдеще на страните членки.

### **Европейски уроци за най-малките**

Младшите посланици при ПГИТ „Алеко Константинов“ организираха европейски уроци за най-малките. В тях взеха участие децата от целодневните детски заведения в града. Иновативно поднесената информация за страните в ЕС и населяващия ги животински и растителен свят развесели децата, предизвика у тях учудване и провокира емоционалното им възприятие за различните видове птици, бозайници и растения. Развлекателното и вълнуващо представяне на презентацията за Европа, за голямото европейско семейство пред децата от подготвителните групи на детските градини показа, че е възможно приемствеността между поколенията.

### **Първо национално състезание за младши посланици на ЕП и заслужен успех за ПГИТ „Алеко Константинов“**

В началото на 2019 г. Пазарджик бе домакин на Националната ученическа конференция състезание на училища посланици на Европейския

парламент. Инициатори са младшите посланици на Профилираната гимназия „Иван С. Аксаков“. Форумът бе на тема „Европейският парламент, избран от мен 2019. Медийната ми грамотност победи фалшивите новини“. Конференцията бе открита от еврокомисаря Мария Габриел. С присъщите си дигитална компетентност, интернет осведоменост и законодателна точност тя проведе дискусия с младите хора за сърфирането в интернет, разказа за налагането на цензура в мрежите и коментира чл.13 на ЕК от пакета за потребителите на интернет услуги. След това участниците (62 младши посланици от 22 училища в страната) имаха възможност да защитят представените от тях продукти в петте състезателни категории: есе, презентация, плакат/видеоклип, рисунка, проект. ПГИТ „Алеко Константинов“ бе представена от четирима младши посланици в две категории: Фериде Яшар, XI<sup>a</sup> клас – есе на тема „Избрах да гласувам, защото...“ с ръководител Люба Сергева, старши посланик; Ати Църнчева, X<sup>a</sup> клас – есе на тема „Медийната ми грамотност победи фалшивите новини“ с ръководител Елица Джонгова; Виктория Андреева, XI<sup>a</sup> клас – есе на тема „Моите новини“ с ръководител Елена Гергова-Еличина, старши посланик; и Стефка Марова, XI<sup>c</sup> клас с презентация на тема „Медийна грамотност и как да разпознаваме фалшивите новини“ отново с ръководител Елена Гергова. Десетчленно жури (Мария Габриел – еврокомисар, Светослав Малинов – евродепутат, Теодор Стойчев – изпълнителен директор на Дома на Европа в София, Ваня Апостолова – ст. експерт в РУО, учители, медийни специалисти, фотографи) оценяваше изложенията на участниците по критерии. Крайните резултати донесоха за Фериде II място за есе и за Стефка – III място за презентация.

### **На 9 май отбелязваме Деня на Европа**

На тази дата през 1950 г. френският външен министър Робер Шуман прочита историческата декларация за обединение в Европа. Той призовава за съюзяване на френските и западногерманските ресурси и промишленост за производство на въглища и стомана, за да се избегнат бъдещи военни конфликти. Декларацията поставя основите на Европейския съюз. На 9 май в Русия се чества Денят на победата – края на Втората световна война. В Западна Европа този празник се отбелязва на 8 май. Причината за разминаването в датата е разликата в часовото време – късно вечерта на 8 май Уинстън Чърчил и Хари Труман обявяват края на войната в Европа. У нас двата празника бяха отбелязани с редица събития и инициативи. Младшите посланици и техните ръководители организираха в кабинет 212 онлайн игри и викторина за 9 май. Оформен бе и кът със занимателни игри за любознателните – ЕС и неговите съседи, картинен ребус на най-известните европейски забележителности. Най-активните получиха сладки награди. Празникът продължи с внасяне знамената на ЕС и България под

звучите на химна на ЕС и на страната ни, кулинарна разходка из Европа, презентирани на ястия, приготвени от самите младши посланици в работилниците по готварство на гимназията и включване на VIII, IX, X, XI клас в инициативата „Утре и по-нататък“, пускайки балони в небето. Заредени с положителни емоции, групата на младшите посланици поведе шествие към центъра на града с постери, изработени от самите тях, с надслов „Избери! Информирай се! Убеждавай повече хора, защото промяната си ти!“. Така младшите посланици се включиха в предложението за провеждане на събитие в подкрепа на европейските избори и активното гражданско участие с цел да се чуе отново гласът на младите европейски доброволци в кампанията „Този път ще гласувам“. Раздаваха се и листовки с текст „Защо да гласувам“.

### **Поезията вдъхновява, а политиката избира...**

Младшите посланици на ЕП при ПГИТ „Алеко Константинов“ посрещнаха в своя Малък парламент журналиста по призвание, новинаря по стечение на обстоятелствата, пътуващия откривател, поета и рецитатора Костадин Филипов. Срещата премина под формата на новинарски блок. Водещите Стефка Марова и Мария Гончева прочетоха от нюзрума на гимназията последните новини, свързани с резултатите от предстоящите избори за Европейския парламент, очертаха развитието на бъдеща Европа и разкриха механизма на фалшифициране на новини. Така гостът потвърди тезата, че е по-добре да създаваме истински новини, отколкото да се борим с фалшивите. Събитието продължи още по-емоционално с представяне на първата му стихосбирка – „На дъх от лятото“. За да си поет, трябва да те осени музата и понеже това по-често се случва, затова Костадин Филипов се вдъхновява и пише поезия. Политиката не го е избрала още, но той е вече част от културна Европа, защото промяната означава бъдеще за всички. Накрая пожела на младшите посланици да продължат да споделят европейската идея и да защитават европейския проект за бъдещото събуждане на онова особено чувство на съпричастност и близост, което ни прави равноправни членове с останалите.

### **Политиката на ЕС за бежанците е правилна**

Това бе темата на дебата, провел се на 29.05.2019 г. в гимназията. Гости бяха Иванелия Тупчева – политолог и магистър по европейски политики, Галя Станчева – представител на СХР Велинград и Западни Родопи – и двете бивши възпитанички на училището, и Мариана Зинкова – дирекция „СХД – образование и култура“ към Община Велинград. В подготовката на дебата, събирането на аргументи и контрааргументи, оформянето на изказванията и заключителните речи се включиха ученици от ОУ „Христо Ботев“ в града под ръководството на Иван Бандаков – педагогически съветник в училището. Участниците показаха задълбочена подготовка по

темата, като приведоха солидни аргументи: има ли разлика между бежанец и емигрант, позициите на великите сили, изказването на Виктор Орбан (министър-председател на Унгария) по проблема, разясняване на понятията вътрешна и външна граница, суверенитет, мисли на университетски преподаватели за статута на бежанците и политиката на България. Разделени на отрицаващи и утвърждаващи екипи, учениците успяха да докажат своите твърдения, цитирайки пресата, евродепутати, статистически изследвания, изказвания в ЕП. Имаше и предизвикателства – въпроси от опонентите. Накрая старшите посланици изненадаха своите ученици с торта, символизираща европейското знаме, благодариха на младшите посланици за готовността да продължат да работят по европейската идея, като привлекат и нови съученици.

### **Младите алековци по пътя към Брюксел**

*„Да бъдем равни с другите европейски народи, зависи от нашите собствени задружни сили“*

*(Васил Левски)*

С думите на този велик българин младшите посланици на ПГИТ „Алеко Константинов“ дадоха начало на интерактивна игра-викторина. Пред своите гости – Светла Томова (зам.-кмет на Община Велинград), ръководство, учители и съученици, демонстрираха знанията си за ЕС, ЕК, ЕП и другите европейски институции. Разказваха за историята на Европейския съюз, коментираха неговите принципи, отговаряха на въпроса какво означава да си европейски гражданин, формулираха препоръки и съвети за правата в Европейския съюз, търсеха АБВ на правото в ЕС, откриваха десетте приоритета за Европа и обобщиха, че инвестициите в образованието и обучението са от ключово значение за стимулиране на личностното развитие и подобряване на перспективите за работа на младите хора. Предизвикателствата са много, но трябва само силно нещо да се пожелае, за да се постигне всичко, което не е безусловно невъзможно. Повярваха в магията на обединението, защото звездите са тъй далечни и недостижими, каквито понякога са и мечтите, но обединените усилия правят чудеса... Светът на обединена Европа!

### **От Велинград до Страсбург и обратно...**

Като награда за добрата работа в рамките на инициативата за училища посланици на ЕП по програма „Евроскола“ посетихме Младежкия европейски парламент на 26.10.2019 г. „Присъствието на този забележителен младежки форум за всички участници в групата бе един необикновен урок по европейско гражданство и доказателство, че младежите от държавите членки на ЕС, макар че идват от различни страни, имат еднакви разбираня и представи за бъдещето на Европа“, според Илия Лулин, XII<sup>o</sup> клас и младши посланик. „Мнозина бяхме особено впечатлени и от работата на преводачите, които с лекота се справяха с най-популярните езици в евроинституцията – англий-

ски, немски, френски, и осъзнахме важността на чуждоезиковите умения“ – Александър Бабечки, ученик от XII<sup>б</sup> клас и младши посланик. „Пътуването ни до Страсбург бе съпътствано от богата културна програма, включваща разходка около най-дълго строената катедрала в Европа – Нотрдам, квартала La Petite France, Музея на модерното изкуство, Елзаския музей, Дворецът на Луи XIV – Версай, Лувъра, градините на Тюйлери, Триумфалната арка, булевард „Шанз Елизе“ (Champs-Élysées), Пантеона, Айфеловата кула“ – презентирани от Владимир Трендафилов, ученик от XII<sup>с</sup> клас и младши посланик. „Оставаме си училище посланик на ЕП и пожелаваме на участниците от клуб „Екологични проблеми на Европа“ да бъдат още по-достойни и да заслужат следващото посещение в ЕП“ – Мария Гончева, XII<sup>с</sup> клас и младши посланик. Накрая всички активно участвали в програмата получихме своите сертификати от ЕП и фланелки, връчени ни от Любка Байлова – директор на ПГИТ „Алеко Константинов“.

Дейностите на нашата гимназия съчетаваха както информационни и ценностно ориентирани събития, така и занимания, насочени към гражданското обучение: Европейските избори през май 2019 г., отбелязването на Деня на Европа, реализирани срещи с членове на Европейския парламент, Ден на самоуправлението с практикуване и разбиране на европейския демократичен принцип на управление, тържества и концерти, срещи с други училища, кампании с призив за активност в евроизборите, изготвяне на постери, дискусии; викторини, игри, дебат; участия в градски събития. Гражданското образование също бе застъпено в дейностите ни, преди всичко чрез посещения в Народното събрание, Президентството, срещи с представители на местната власт. Тези дейности спомагат чрез съпоставка и аналогия за по-добро разбиране и възприемане на ролята на европейските институции и принципите им на работа. Младите участници организираха и участваха в много нетрадиционни инициативи – провеждане на анкети, инфоработилници, срещи с известни личности; партньорства с информационни центрове „Европа Директно“ – Пловдив, ролеви игри; дискусийни срещи и презентации пред ученици от други училища и детски градини в града и региона. Това са и събитията, достигнали до най-голяма публика. Третото издание на Програмата за училища посланици на Европейския парламент, провело се през учебната 2018/2019 година, е най-мощното досега, отчитат от Бюрото на Европейския парламент в България. Общо 81 старши посланици (учители) и 656 младши посланици (ученици) са имали възможността да получат нови знания за Европейския съюз и Европейския парламент. Преподавателите преминаха през два модула на обучение по европейски теми, а ние получихме работни помагала, специално подготвени за целите на Програмата.

Дейностите ни продължават, активността ни е заразяваща. Това е промяната – ЕВРОПА!

## **THE WAY OF A DREAM**

**Abstract.** The article describes in detail the project work in the vocational high school and the change that is provoked in the students' and the teachers' team as a result of acquired skills for public speaking, presentation, commentary, civic education.

*Keywords:* inclusion and solidarity; linguistic diversity; respect; tolerance; united Europe; debate

✉ **Ms. Luyba Sergeva** – Head Teacher  
“Aleko Konstantinov” Vocational High School of Economics and tourism  
Velingrad, Bulgaria  
E-mail: [pgit\\_vd@abv.bg](mailto:pgit_vd@abv.bg)